

Engleski intenzifikator *very* i njegovi hrvatski, srpski i poljski prijevodni ekvivalenti (na primjeru „Winnie the Pooh” A. A. Milnea i hrvatskog, srpskog te dvaju poljskih prijevoda)

The English Intensifier *Very* and Its
Croatian, Serbian, and Polish Translation Equivalents
(based on “Winnie the Pooh” by A. A. Milne and
Croatian, Serbian and, two Polish translations)

Paulina Pycia-Košćak

<https://orcid.org/0000-0002-7886-7566>

UNIwersytet śląski w KATOWICACH
paulina.pycia@us.edu.pl

Datum podnośenja: 10.01.2025 | Datum prihvaćanja: 25.04.2025

ABSTRACT | The paper analyzes the translation equivalents of the English intensifier *very* in Polish, Croatian and Serbian language. The research material was collected from two Polish, and Croatian and Serbian translations of the English children's novel “Winnie the Pooh” by A. A. Milne. The aim of the work is to present different translation solutions related to the intensification of meaning. The article is focused on the analysis of non-literal equivalents of the source intensifier.

KEYWORDS | intensifier, translation, equivalence, children's literature

Uvodne napomene

Dječja je književnost često pedagoški profilirana, te se u njoj pojavljuju bitna društvena, estetska i etička pitanja. U pričama za djecu nalaze se likovi s kojima se ona lako mogu poistovjetiti; često su životinjski, antropomorfizirani i donose dodatnu simboliku. Njihova je radnja brza i često zabavna, održava napetost i „apsorbira“ mlada čitatelja. Temeljna je i odgojna funkcija dječje književnosti, koja obuhvaća razvijanje jezičnih kompetencija.

U građenju priče za djecu bitni su slikovitost izraza, jednostavnost i ritmičnost rečenice, zvukovna dimenzija (multimodalnost), jasnoća, dinamika, tečnost pripovijedanja i sl. Jezik takve književnosti često je ekspresivan, čime se stimulira dječju maštu i uječe na dječje emocije. Autori se nerijetko kreativno poigravaju tvorbom riječi, leksikom i semantikom da bi s jedne strane postigli ludičnost izraza, a s druge magičnost i mistiku priče. Pritom je, dakako, bitno da tekst izrazom ne nadilazi sposobnosti dječje percepcije i razumijevanja.

Ekspresivnost izraza povezana je, među ostalim, s intenzifikacijom značenja. Prema istraživanjima, intenzifikacija je jedna od najproduktivnijih jezičnih strategija¹, a može biti izražena na fonološkoj, morfološkoj, leksičkoj i sintaktičkoj razini. Cilj je intenzifikacije naglašavanje posebnih – prema pošiljatelju poruke – svojstava i osobina koje se na ljestvici nalaze ispod ili iznad referentne točke koja je kulturno određena.² Pojačivači mogu modificirati intenzitet značenja pridjeva, priloga i glagola (ako sadržavaju sem graduabilnosti) te se dijele na nekoliko podvrsta koje imaju različite semantičke funkcije.

Iako je intenzifikacija relativno dobro obrađena lingvistička tema, problematika prevođenja intenzifikatora i/ili njihova ekvivalentnost u različitim jezicima nije toliko čest predmet istraživanja. U dosad objavljenim radovima analizira se njihova ekvivalencija iz različitih perspektiva i uz pomoć različitih metodologija istraživanja³.

1 R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik: *A Comprehensive Grammar of the English Language*. Longman, London 1985, s. 590; T. Pyles, J. Algeo: *The origins and development of the English language*. Heinle, Boston 1993, s. 250.

2 C. Paradis: *Degree Modifiers of Adjectives in Spoken British English*. Lund University Press, Lund 1997, s. 41; S. Tagliamonte, Ch. Roberts: *So weird; so cool; so innovative: The use of intensifiers in the television series Friends*. „American Speech” 2005, vol. 80(3), s. 281.

3 Među ostalim: R. Baños: *‘That is so cool’: investigating the translation of adverbial intensifiers in English-Spanish dubbing through a parallel corpus of sitcoms*. „Perspectives: Studies in Translatology Journal” 2013, no. 21(4), s. 526–542 (engleski i španjolski); S. Cacchiani S., 2009: „Translating Intensifiers: (Non-) Equivalences Across English and Italian”. In: *Translation practices: Through language to culture*. Ed. A. Chantler, C. Dente. Rodopi, Amsterdam 2009, s. 31–46 (engleski i talijanski);

Te su činjenice uvjetovale izbor poredbenog materijala za istraživanje – romana „Winnie the Pooh“ A. A. Milnea i njegovih prijevoda: dva poljska, „Kubuś Puchatek“ Irene Tuwim i „Fredzia Phi-Phi“ Monike Adamczyk, hrvatskog „Medo Winnie zvani Pooh“ Marine Leustek i srpskog „Вини Пу“ Luke Semenovića.

Cilj je istraživanja prikazati raspon prevoditeljskih rješenja u okviru intenzifikacije na primjeru prijevoda engleskog pojačivača *very* na tri slavenska jezika: poljski, hrvatski i srpski. Analiza je usredotočena na nedoslovne ekvivalente, čija se intenzivirajuća snaga često doživljava kao vidljivija i jača.

Prevođenje je osnovano na reproduciranju u TL (*target language*) najbližeg prirodnog ekvivalenta SL (*source language*), prvo u odnosu na značenje, zatim u odnosu na stil.⁴ Prevođenje dječje književnosti iziskuje osjetljivost i suptilnost, kreativnost i maštovitost prevoditelja, jer potrebno je iznaći ekvivalente na formalnoj, značenjskoj i kulturnoj razini koja će biti prilagođena posebnom čitatelju. Pritom, dakako, treba uzeti u obzir i ono što je korisno i prikladno za djecu, što djeca mogu razumjeti i prihvatiti u tekstu, kao i kulturno i vremen-ski uvjetovane predodžbe o djeci i djetinjstvu.

Intenzifikator *very* i njegovi doslovni ekvivalenti

Jedno je od najuniverzalnijih sredstava izražavanja intenziteta u engleskom jeziku prilog *very*. Ta je riječ prvo bila pridjev, porijeklom iz francuskog jezika (*verai*), u obliku *verray*, i u 13. stoljeću značila je ‘istinito, stvarno, originalno’. Stoljeće kasnije njezino se značenje proširilo i na semantičke komponente ‘stvarno, čisto’.⁵ Prema jednim istraživanjima, u kasnom srednjoengleskom

T. Poonlarp T., 2007: „Unfolding intensifiers: A perspective from Thai and English”. In: *Unfolding linguistics*. Ed. W. Aroonmanakun. Chulalongkorn University Printing House, Bangkok 2007, s. 111–124 (engleski i tajlandski); A. Pintarić Pavić, Z. Frleta: *Upwards intensifiers in the English, German and Croatian language*. „Vestnik za tuje jezike. Journal for Foreign Languages” 2014, br. 6(1), s. 31–48 (engleski, njemački i hrvatski); T. van der Wouden, A. Foolen: *A most serious and extraordinary problem. Intensification of adjectives in Dutch, German, and English*. „Leuvense Bijdragen” 2017, vol. 101, s. 82–100 (engleski, njemački i nizozemski); M. Nigoević: *Intenzifikacija u jeziku: s primjerima iz hrvatskog i talijanskog jezika*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split 2020. (hrvatski i talijanski).

4 E. Nida, Ch. R. Taber: *The Theory and Practice of Translation*. Brill Academic Pub., Leiden 2003, s. 12.

5 Prema: *Online Etymology Dictionary* [<https://www.etymonline.com/search?q=very>, pristupljeno: 1.12.2024].

razdoblju, a prema drugima početkom ranog novoengleskog razdoblja, razvijena je njezina uporaba kao priloga (u današnje vrijeme najčešća), najprije kao modifikatora značenja pridjeva, a kasnije u kombinacijama s drugim priložima⁶.

Intenzifikator *very* pripada vrsti pojačivača za koju se u engleskoj stručnoj literaturi rabi termin *booster*⁷. Taj tip intenzifikatora referira na viši stupanj od neutralnog. Prema istraživanjima pojačivači *very* i *really* među najzastupljenijima su u engleskom jeziku.⁸ No lingvisti zapažaju da je intenzifikator *very* u procesu gramatikalizacije izgubio dio semantičkog, pogotovo modalnog, sadržaja te da je dobio nova, funkcionalna svojstva. Učestalost njegove upotrebe dovela je pak do gubljenja pojačajnog potencijala, zbog čega ga neki lingvisti smatraju funkcionalnom riječju i prototipnim, istrošenim pojačivačem⁹, a drugi opisuju čak i kao praznu riječ. Cornelius Stoffel već 1901. kaže: *It is easy to see that a word which at so early a period was on its way to become an "empty" word, was especially adapted for being used as a colourless intensive.*¹⁰

Doslovni poljski ekvivalent engleskog intenzifikatora jest riječ *bardzo*, dok u hrvatskom i srpskom jeziku istu funkciju imaju sinonimni *jako/jako, vrlo/врло* i *veoma/веома*. U navedenim jezicima to su univerzalni i stilski neobilježeni pojačivači. Krystyna Kleszczowa naglašava da je semantika većine intenzifikatora u poljskom jeziku vezana uz kategorije veličine, količine i jačine/snage.¹¹ Lingvistica je nakon dijakronijske analize izvornih tekstova utvrdila da je značenje poljskog intenzifikatora *bardzo* povezano s priložima

- 6 V. González-Díaz: *Recent developments in English intensifiers: the case of very much*. „English Language and Linguistics” 2008, vol. 12(2), s. 224, prema: D. Biber, S. Johansson, G. Leech, S. Conrad, E. Finegan: *Longman Grammar of Spoken and Written English*. Longman, London 1999, s. 565.
- 7 D. Bolinger: *Degree Words*. Mouton, The Hague 1972.; Quirk R., Greenbaum S., 1976: *A University Grammar of English*. London: Longman, s. 214; R. Quirk, S. Greenbaum: *A University Grammar...*; C. Paradis: *Degree Modifiers of Adjectives in Spoken British English*. Lund University Press, Lund 1997, s. 77–78.
- 8 D. Biber, S. Johansson, G. Leech, S. Conrad, E. Finegan: *Longman Grammar...*, s. 545; R. Ito, S. Tagliamonte: *Well Weird, Right Dodgy, Very Strange, Really Cool: Layering and Recycling in English Intensifiers*. „Language in Society” 2003, no. 32(2), s. 257–279; G. Kennedy: *Amplifier Collocations in the British National Corpus: Implications for English Language Teaching*. „TESOL Quarterly” 2003, no. 37(3), s. 470.
- 9 D. Bolinger: *Degree Words...*, s. 28; G. Lorenz G., 2002: „Really worthwhile or not really significant? A corpus-based approach to the delexicalization and grammaticalization of intensifiers in Modern English”. In: *New Reflections on Grammaticalization*. Ed. I. Wischer, G. Diewald. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam 2002, s. 146.
- 10 C. Stoffel: *Intensives and Down-toners*. Carl Winter, Heidelberg 1901, s. 33.
- 11 K. Kleszczowa: *Bardzo podobne, a jednak inne. Z historii polskich wykładników intensywności cechy*. „Prace Filologiczne” 2007, nr 53, s. 320.

gwałtownie ‘nasilno’ i *silnie* ‘snažno’. Etimologija hrvatskih i srpskih pojačivača pokazuje da se ista motiviranost može zapaziti u oba jezika. Intenzifikatori *vrlo/εpno* i *veoma/εeoma* povezani su s kategorijom jačine/snage (**vr̥l̥b* ‘snažan’ ← psl. **vr̥t̥i* ‘vreti’, psl. **jak̥b* ‘snažan’), dok je treći povezan s kategorijom količine (slav. **vel’mi*, **vel’je* ‘puno’).¹²

Engleska riječ *very* može pratiti pridjeve, priloge, glagole i imenice, dok njegovi poljski, hrvatski i srpski doslovni ekvivalenti mogu modificirati značenje pridjeva, priloga i glagola (ako je u njemu sem stupnjevitosti).

U izvornom tekstu intenzifikator *very* pojavljuje se 108¹³ puta i na istim mjestima mogao bi se pojaviti u analiziranim prijevodima. Međutim na istom mjestu u poljskom prijevodu Irene Tuwim njegov doslovni ekvivalent pojavljuje se 46 puta, u prijevodu Monike Adamczyk 67 puta, u hrvatskom prijevodu Marine Leustek tek 15 puta, a u srpskom Luke Semenovića 60 puta.

Statistički gledano najbliži je originalu poljski prijevod Monike Adamczyk. Potvrđuju to također druga istraživanja prijevoda engleskog romana na poljski jezik¹⁴ te prevoditeljičine riječi. Monika Adamczyk u uvodnom dijelu svoje knjige naslovljenom „Od prevoditelja“ piše da je njezina namjera prijevod što vjerniji originalnom tekstu. S druge strane, najmanje doslovnih ekvivalenata engleskog intenzifikatora *very* nalazi se u hrvatskom prijevodu Marine Leustek. No te činjenice nikako ne podrazumijevaju da u ostalim prijevodima nedostaje intenzifikacije značenja.

Prema Andreju Fedorovu u prijevodu se na puno mjesta može posegnuti za različitim jezičnim rješenjima koja su u skladu sa smislom i sadržajem

12 M. Jakubowicz M., 2014: „Czym mogą być motywowane wykładniki intensywności? Na przykładzie różnojęzycznych odpowiedników polskiego bardzo”. W: *Wyrażenia funkcyjne w perspektywie diachronicznej, synchronicznej i porównawczej*. Red. K. Kleszczowa, A. Szczepanek. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2014, s. 71, 73.

13 U tu brojku nisu uračunati intenzifikatori *very* koji se pojavljuju u pjesmama. Ako je intenzifikator *very* sastavni dio naziva ili imena (npr. *Very Deep Pit*, *Bear of Very Little Brain*) koji se u tekstu pojavljuje na nekoliko mjesta, broji se samo jedanput.

14 Među ostalima: K. Hejwowski: *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; M. Woźniak: *Puchata przepustka do sławy. Pochwała Ireny Tuwim*. „Przekładaniec” 2012, nr 26, s. 115–134; A. Brąjerska-Mazur: „Kubuś czy Fredzia? Między niedosłownością a dosłownością w przekładzie imienia Winnie-the-Pooh”. W: *(Nie)dosłowność w przekładzie. Od literatury dziecięcej po teksty specjalistyczne*. Red. J. Dybiec-Gajer. Tertium, Kraków 2015, s. 83–92; A. Misiór-Mroczkowska: *The Fuss about the Pooh: On Two Polish Translations of a Story about a Little Bear*. „Styles of Communication” 2016, no. 8(1), s. 28–36; J. Staniuk: *Przekład zakorzeniony jako przejaw manipulizmu na podstawie odbioru Kubusia Puchatka i Fredzi Phi-Phi*. „Między Oryginałem a Przekładem” 2019, nr 1(43), s. 85–95.

izvornog teksta.¹⁵ Štoviše ta su rješenja ravnopravna, stoga se ne smije dovođiti u pitanje prevoditeljeve odluke. Takva varijantnost odnosi se i na leksičku i na gramatičku razinu teksta. Fedorov naglašava da se kao prijevodni ekvivalenti mogu upotrijebiti međusobno sinonimni izrazi, kao i izrazi koji nisu sinonimni.

Intenzifikator *very* i ostala prevoditeljska rješenja

Intenzifikacija u komunikacijskom procesu sredstvo je uvjeravanja, impresioniranja i sl., što znači da ima osobit perlokucijski učinak. Budući da su intenzifikatori poput engleskog *very* i njegovih poljskih, hrvatskih i srpskih doslovnih ekvivalenata vrlo frekventni i na neki način „izblijeđeni“, često se rabe drugi izrazi koji zbog svoje kreativnosti i originalnosti imaju snažniji pojačajni potencijal. Na taj način klasa intenzifikatora u jeziku ostaje otvorena.¹⁶ U svim analiziranim prijevodima osim doslovnih ekvivalenata pojavljuje se niz drugih morfoloških, leksičkih i semantičko-sintaktičkih rješenja koja imaju funkciju intenzifikacije značenja.

Intenzifikacija uključuje kognitivni proces usporedbe s normom.¹⁷ U hrvatskom i srpskom prijevodu funkciju intenzifikacije značenja vrši komparativ koji se temelji na usporedbi s nekim općeprihvaćenim standardom.

(1) [he] *called out (...) very loudly* → *vikao je (...) joku jaue* (VP)

(2) *he's very Gloomy* → *pa ga je to još više snuždilo* (WP)

(3) *A Very Clever Brain* → *netko mnogo mudriji od njega* (WP)

Budući da je u značenje komparativa uključena gradacija, upotrijebljeni oblici izražavaju viši stupanj intenziteta nego onaj koji je izražen pomoću pozitiva. Oblici pozitiva *jak*, *puno/mnogo*, *mudar* označavaju u tom slučaju referentnu točku, komparativom (1) *jaue*, (2) *više* i (3) *mudriji* pojačava se intenzitet. U (1) i (2) primjeru pojačajnu funkciju vrši komparativ priloga, dok u primjeru (3) – komparativ pridjeva. U svim primjerima osim komparativa pojavljuju se također jezične jedinice koje dodatno povećaju intenzitet. Riječ je o čestici *još* u primjerima (1) i (2) te prilogu *mnogo* u primjeru (3). Konstrukcija *još* + komparativ označava ‘u većoj mjeri, intenzitetu’ i za razliku

15 Fedorov A. V., 1968: *Osnovy obščej teorii perevoda (lingvističeskij očerk)*. Moskva, Vysshaja Škola.

16 S. Tagliamonte, Ch. Roberts: *So weird; so cool...*, s. 281.

17 E. Koenig: „The comparative basis of intensification”. In: *Exploring intensification: Synchronic, diachronic and cross-linguistic perspectives*. Ed. M. Napoli, M. Ravetto. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam 2017, s. 15–32.

od konstrukcije bez čestice odnosi se na svojstvo koje je upravo spomenuto i koje je prisutno u oba komparirana objekta.¹⁸ Slično je s prilogom *mnogo* koji u konstrukciji s komparativom ističe veliku razliku prema onome s čim se uspoređuje.

U poljskim prijevodima intenzifikator *bardzo* prate u par primjera deminutivni oblici neke druge riječi.

(4) *Bear of Very Little Brain* → *Miś o Bardzo Małym Rozumku* (KP)

(5) *Bear of Very Little Brain* → *Niedźwiedź o Bardzo Małym Rozumku* (FPP)

(6) [he] *said very quietly* → *powtórzył (...) bardzo cichutko* (FPP)

(7) [he] *would go up very quietly* → *pójdzie teraz bardzo cichutko* (FPP)

U prevedenim nadimcima glavnog lika *Bear of Very Little Brain* u primjerima (4) i (5) pojavljuje se riječ *rozumek* koja je deminutiv imenice polj. *rozum* (hrv. *mozak*). U prijevodu engleske fraze kod primjera (6) i (7) u funkciji adverbijalne oznake za način *quietly* nalazi se riječ *cichutko*, tj. deminutivni oblik poljskog priloga *cicho* (hrv. *tiho*).

U primjerima (1) – (7) riječ je dakle o svojevrsnoj hiperbolizaciji. Takav postupak hiperbolizacije teksta, inače tipičan za dječju književnost, gledano iz sociolingvističke perspektive ima ulogu sličnu intenzifikaciji jer ističe i naglašava određenu kvalitetu ili kvantitetu, uvodi emotivnost i ostavlja snažan dojam na primatelja poruke. No osim toga doprinosi vjerodostojnosti i nedvosmislenosti, ističe i oživljava.¹⁹

Na sintaktičkoj razini hiperbolički karakter ima i repeticija²⁰ intenzifikatora koja je prisutna u hrvatskom i srpskom prijevodu.

(8) *very carefully* → *vrlo, vrlo oprezno* (WP)

(9) *a very long time ago* → *jako, jako давно* (VP)

(10) *a very long time ago* → *prije puno, puno godina* (WP)

U primjeru (8) engleska priložna oznaka načina *very carefully* prevedena je pomoću ponovljenog intenzifikatora *vrlo*, dok je u primjerima (9) i (10) engleska priložna oznaka vremena *a very long time ago* prevedena pomoću ponovljenog intenzifikatora *jako* i priloga *puno*. Kod intenzifikacijske repeticije može se zapaziti prepozicija, tj. kumulirane jezične jedinice nalaze se ispred riječi na koju se odnose. Ona je karakteristična za svakodnevnu, usmenu komunikaciju, no prisutna je također u književnim tekstovima, pogotovo u literaturi za djecu,

18 Usp. A je viši nego B (ne znači da je B visok) te A je još viši nego B (B je visok) (Hrvatski jezični portal, pristupljeno: 10.12.2024)

19 K. Bagić: *Rječnik stilskih figura*. Školska knjiga, Zagreb 2012, s. 140–146.

20 O pojavi *repeticije* i *reduplikacije* u hrvatskom jeziku i šire piše Ivan Marković (I. Marković: *Repeticija i reduplikacija u hrvatskome*. „Suvremena lingvistika” 2007, br. 64, s. 141–157).

na primjer u inicijalnim konstrukcijama kao u primjeru (10). Smisao je takve repeticije, uz pojačanje osnovnog značenja, naglašavanje istinitosti iskaza, što potvrđuje da ima pragmatičku funkciju.

U izvornom tekstu romana reduplikacije se ne pojavljuju. Takva prevoditeljska rješenja dokazuju dakle poznavanje ustaljenih izraza tipičnih za dječju književnost te privrženost konvencionalnim pripovjednim formulacijama.

U odnosu na intenzifikaciju značenja najbogatija je primjerima i najraznovrsnija u analiziranim prijevodima leksička razina. Umjesto doslovnih ekvivalenata intenzifikatora *very*, u poljskim prijevodima te hrvatskom i srpskom tekstu pojavljuje se niz drugih jedinica koje imaju ulogu pojačivača. Među njima se nalaze intenzifikatori tipa polj. *strasznie* / hrv. *strašno*, polj. *ogromnie*, polj. *wielce*.

(11) *a Very Deep Pit* → *Strasznie Głęboki Dół* (KP)

(12) [he] *felt very miserable* → *poczuł się strasznie nieszczęśliwy* (KP)

(13) „*I'm very sorry (...)*” → „*Strasznie mi przykro (...)*” (FPP)

(14) „*I'm very sorry (...)*” → „*Strašno mi je žao (...)*” (WP)

(15) *said (...) very much surprised* → *odpowiedział (...) ogromnie zdziwiony* (KP)

(16) [he] *said (...) very much surprised* → *wykrzyknął (...) wielce zdziwiony* (KP)

Takvi intenzifikatori prate pridjeve i priloge te pojačavaju značenje glagola. Pojačivači tog tipa nastaju u procesu neosemantizacije priloga i najčešće su značenjski vezani uz pojmove kao što su veličina, količina, snaga ili moć. No takve su riječi izgubile svoje primarno značenje, ostao je u njima samo sem intenzivnosti: u primjerima (11) – (14) intenzitet koji se odnosi na dubinu, osjećaje nesreće i žalosti zapravo nije povezan sa strahom, u primjeru (15) iznenađenje nije povezano s gromom (polj. *ogromnie* ‘ogromno’), a u primjeru (16) iznenađenje nije povezano s veličinom (polj. *wielce* ‘jako’ od *wielki* ‘velik’). Njihova je upotreba s jedne strane stilski uvjetovana (redukcija ponavljanja iste riječi), s druge je strane dokaz da su doslovni ekvivalenti engleskog *very* s vremenom izgubili svoju izražajnu snagu te da ih se zamjenjuje drugim jedinicama koje izražavaju intenzitet. Takav proces intenzifikacije u prijevodu označava veću emfatičku snagu od one u izvornom tekstu.

Intenzifikatori koje se pojavljuju u primjerima (11) – (15) frekventni su u svakodnevnoj komunikaciji. No primjer (16) stilski se ističe, u rječnicima poljskog jezika²¹ obilježen je kvalifikatorom *knjiški*. Arhaičan prizvuk može se tumačiti time da je prijevod Irene Tuwim nastao krajem 30-ih godina 20. st. i pokazuje podudaranje prijevodnih sredstava s onima koja su karakteristič-

21 Usp. Literatura.

na za određeno razdoblje u cilnom jeziku.²² Etimologija toga intenzifikatora vezana je uz riječ *wielki* 'velik', koja se odnosi na dimenziju veću od uobičajene, prosječne.

Zanimljivo je da se u analiziranim tekstovima pojavljuju i druga prevoditeljska rješenja koja se nadovezuju na istu etimologiju.

- (17) *it would be very convenient* → *byłaby to wielka wygoda* (FPP)
- (18) *[he] said (...) very much impressed by it* → *rzekł (...) z wielkim podziwem* (KP)
- (19) *into a pocket, where it is very comforting to feel him (...)* → *wywarło to wielkie wrażenie* (FPP)
- (20) *into a pocket, where it is very comforting to feel him (...)* → *пружа велику утеху* (VP)
- (21) *[he] didn't feel very brave (...)* → *nie czuł w sobie wiele odwagi* (KP)

No u navedenim primjerima, iako je riječ o kontekstima u kojima se naglašava intenzitet nekih svojstava ili osjećaja, kao prijevodni ekvivalenti ne pojavljuju se intenzifikatori. Engleske fraze *very* + pridjev ili particip prevedene su pomoću nominalnih fraza pridjev ili broj + imenica. Međutim upotrijebljeni evaluativni pridjevi u primjerima (17) – (20) eksplicitno izražavaju intenzitet, pa stoga utječu i na „težinu“ tvrdnji. U primjeru (21) pojavljuje se broj koji označava 'veliku količinu nečega'. Takve transformacije vode do nominalizacije stila. Ipak sintaktička konciznost prisutna u prijevodima ne utječe na pragmatičku ekvivalentnost između izvornog teksta i tekstova na slavenskim jezicima. Intenzifikacija značenja i perlokucijska učinkovitost su ekvivalentne.

Osim uobičajenih i često rabljenih intenzifikatora prevoditelji posežu i za jedinicama koje su još u procesu leksikalizacije značenja.

- (22) *[he] went back (...) feeling very proud* → *udał się do swojego domu i niezmiernie dumny z tego, co zrobił (...)* (FPP)
- (23) *[he] was very excited* → *było ono z tego powodu niesłuchanie przejęte* (KP)
- (24) *said in a very solemn voice* → *izjavi izuzetno svečanim glasom* (WP)
- (25) „*I do remember,*” *he said, „only Pooh doesn't very well (...)*” → „*Ceħam ce*”, *pekao je. „Само, Пу се не цеħа нарочито добро (...)*” (VP)
- (26) „*Very good honey this (...)*” → „*Izvanredan med!*” (WP)
- (27) „*Very good honey this (...)*” → „*Ово је заустма добар мед (...)*” (VP)
- (28) *So when [he] came stumping along, Eeyore was very glad to be able to stop thinking for a little* → *Zato se silno obradovao kad je (...)* *iskrsnuo pred njim* (WP)

22 Više o varijantosti analiziranih poljskih prijevoda piše Roman Lewicki (R. Lewicki: *Zagadnienia lingwistyki przekładu*. Wydawnictwo Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2017, s. 173–193).

Mogućnost uporabe jezičnih jedinica koje nisu doslovni ekvivalenti engleskog pojačivača *very* uvjetovana je kontekstom. Dok su intenzifikatori kao hrv. *strašno* i polj. *strasznie* potpuno leksikalizirani, prilozi koji su upotrijebljeni u primjerima (22) – (28) nisu te imaju dodatna značenja. U primjeru (22) osim pojačanja prisutno je i značenje nemjerljivosti osjećaja ponosa o čemu govori etimologija riječi *niezmiernie* (ne + mjeriti). U primjeru (23) zbog priloga *niesłychanie* (ne + čuti) riječ je o tolikom uzbuđenju da se za njega još nije čulo. Primjeri (24) – (26) sadrže priloge koji upućuju na posebnost, osobitost, neuobičajenost, dok se u primjeru (27) pojavljuje asocijacija na istinu. Primjer (28) prikazuje pak povezanost intenziteta sa snagom osjećaja radosti. Iako je u prvom planu svih istaknutih jedinica pojačavanje intenziteta, vidljive su i suptilne semantičke razlike između njih.

Kao ekvivalent engleskog intenzifikatora *very* u prijevodima se pojavljuje i druga vrsta pojačivača koja se zove *maksimizator* (eng. *maximizer*)²³. Za njih je tipično označavanje maksimuma, najvišeg stupnja svojstva na impliciranoj ljestvici koje je u analiziranim primjerima izraženo pomoću pridjeva u pozitivu.

(29) *a very nice pot* → *calkiem miła baryłeczka* (KP)

(30) *[he] would go up very quietly to the Six Pine Trees* → *Omuhu he cacbum muxo do IIIecm borova* (VP)

Poljski leksem *calkiem* te srpski *cacbum* znače 'u punoj mjeri, u potpunosti; posve, totalno'. No važno je naglasiti da se u poljskom jeziku taj prilog osim u značenju maksimuma svojstva pojavljuje i u drugom značenju: 'ono o čemu se govori ima određeno svojstvo u tolikoj mjeri da se može reći da ga ima, iako govornik to nije očekivao'.²⁴ Istaknut element u primjeru (29) moglo bi se stoga interpretirati na dva načina, kao 'potpuno' ili kao 'u nekom stupnju'. Usporedba s izvornim tekstom sugerira da se i u primjeru (30) nalazi intenzifikator. Međutim Carita Paradis ističe da je upotreba intenzifikatora ograničena semantičkim značajkama kolokacijskoga pridjeva u dvije dimenzije: totalitet (eng. *totality modification*) i skalarnost (eng. *gradable modification*). S obzirom na to da se maksimizatori odnose na postizanje krajnje točke, oni mogu pratiti samo pridjeve koji su semantički povezani s granicom.²⁵ U primjeru (29) umjesto intenziteta pojavljuje se dakle modalno značenje, što je odstupanje od značenja u izvornom tekstu, po čemu je prijevod Irene Tuwim inače poznat.

23 R. Quirk, S. Greenbaum: *A University Grammar...*, s. 214; R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik: *A Comprehensive Grammar...*; G. Kennedy: *Amplifier Collocations...*

24 Značenja leksema citirana su prema online rječnicima navedenim u Literaturi.

25 C. Paradis: *Degree Modifiers...*, s. 26.

Jedna od metoda prijevoda intenzifikatora jest i upotreba leksema koji sadrže sem manjeg ili većeg intenziteta u odnosu na jedinice koje prati intenzifikator u izvornom tekstu.

(31) [he] *said very quietly* → *šapne* (WP)

(32) *said Owl very loudly* → *huknęła* Sowa (KP)

(33) *said Owl very loudly* → *zakriješti* Sova (WP)

U primjeru (31) umjesto ekvivalenta glagola *said* (od *say* 'reći') i pojačivača pojavljuje se glagol *šapnuti* koji znači 'reći tiho, povjerljivo', dok se u primjerima (32) i (33) pojavljuju glagoli koji sadrže sem glasnoće: *huknąć* 'vikati na nekoga, opominjati ili podučavati' i *zakriještati* 'glasati se prodorno i hrapavo'. Valja zapaziti da su i poljski i hrvatski prevoditelj upotrijebili onomatopejske glagole koji imitiraju glasanje ptica, čime se pridodaje slikovitosti izraza, važnoj i tipičnoj odlici dječje književnosti.

Prevoditelji intenzifikaciju značenja postižu i pomoću imeničkih sintagmi. U njima se emfaza ne postiže pomoću intenzifikatora, no pojačano se značenje pojavljuje u sintagmi u atributnoj poziciji.

(34) [he] *called out (...) very loudly* → *krzyknął donośnym głosem* (KP)

(35) [he] *called out (...) very loudly* → *vikne gromkim glasom* (WP)

(36) *said Owl very loudly* → *рекла је Сова повишеним гласом* (VP)

Značenja upotrijebljenih atributa sadrže sem intenzivnosti. U primjerima (34) i (35) imenica *glas* povezana je u kolokaciji sa sinonimnim pridjevima polj. *donośny* i hrv. *gromak* u značenju 'jako glasan', dok u srpskom prijevodu (36) glagolski pridjev trpni *повишени* označava 'glasniji nego obično'. Umjesto intenzifikatora *very* i priloga koji prate glagole u prijevodima pojavljuju se dakle imeničke sintagme. Njihova upotreba rezultira već spomenutom nominalizacijom stila.

Intenzifikacija značenja može se također postići pomoću metaforičkih izraza. Metafore naime nadilaze semantička ograničenja i proširuju značenja. Metaforički izrazi dopuštaju konceptualna preslikavanja iz konkretnih u apstraktne domene.²⁶ No za njihovo razumijevanje i prevođenje potreban je puno veći intelektualni napor. Sličan je postupak u odnosu na kolokacije. Iako je riječ o spojevima riječi koji nisu metaforički, oni su za prevoditelje semantički i sintaktički jako komplicirane strukture.

(37) [he] *was very proud* → *zasija od ponosa* (WP)

(38) [he] *tried very hard* → *z całych sił starał się* (FPP)

(39) [he] *tried very hard* → *настојао је свим снагама* (VP)

(40) [he] *was very excited* → *poruszony do głębi* (KP)

26 C. Paradis: *Configurations, construals and change: Expressions of DEGREE*. „English Language and Linguistics” 2008, no. 12, s. 317–343.

(41) [he] *thought very carefully* → *duboko se zamislio* (WP)

(42) [he] *thought very carefully* → *дубоко се замислио* (VP)

U primjeru (37) upotrijebljen je hrvatski frazem *sijati od ponosa* 'biti jako ponosan' pomoću kojeg primatelj poruke vizualno doživljava izražavanje jakog pozitivnog osjećaja. S obzirom na prototipnog čitatelja teksta – djeću – intenzifikacija toga tipa u prijevodu ima veći učinak nego pojačivač *very* u izvornome tekstu. Analogna je situacija kod frazema u primjerima (38) i (39) u poljskom i srpskom prijevodu koji znače 'ulažući maksimalni napor u neku aktivnost; vrlo; iskreno'. U primjerima (41) i (42) nalaze se ekvivalentne kolokacije, koje znače 'zamisliti se jako, u velikoj mjeri, intenzivno'. Valja zapaziti da je kod primjera (38) i (39) te (40), (41) i (42) riječ o istoj etimologiji (polj. *siła* 'snaga' *głębina* 'dubina').

Korištenje frazema i kolokacija u procesu intenzifikacije značenja domesticira prijevod. Domestikacija (podomaćenje) prijevoda strategija je u kojoj se stranost prisutna u izvornom tekstu u prijevodu svodi na minimum, za razliku od forenizacije (postranjenja) u kojoj se naglašavaju posebnosti i kontrasti. O domestikaciji se govori u slučaju postojanja razlika u kulturnim konotacijama između izvornog teksta i njegova prijevoda.²⁷ Ako takva disharmonija ne postoji, svaki je prijevod ujedno domestikacija i forenizacija, jer se tekst na stranom jeziku, koji pripada stranoj kulturi, prevodi na ciljani jezik i predstavlja ciljanoj kulturi.²⁸ U analiziranim tekstovima razlike u kulturnim konotacijama ne postoje, sadržaj priče je univerzalan, no odabir određenih jezičnih jedinica u prijevodu vidljivo približava tekst poljskom, hrvatskom i srpskom čitatelju. Upotrijebljeni frazemi i kolokacije su naime nepromjenjivi izrazi (eng. *fixed expressions*) vezani za određenu kulturu i jezik. Na taj način prijevod postaje bliži čitatelju, jer se pošiljatelj poruke izražava na način na kojemu prirodno komuniciraju govornici ciljanog jezika.

Zapažanja A. Fedorova (1968) o varijantnosti odnose se na prijevode u jednom jeziku, no zbog bliskosti slavenskih jezika i česte formalne korespondencije među njima varijantnost se prevoditeljskih rješenja može primijeniti i u širem kontekstu, tj. u različitim kombinacijama slavenskih jezika. Valja naime zapaziti da su u primjerima (9) i (10) u srpskom i hrvatskom prijevodu upotrijebljene konvencionalne, sinonimne inicijalne formule koje se pojavljuju u bajkama. U primjerima (13) i (14) u poljskom i hrvatskom jeziku upotrijebljeni su sinonimni intenzifikatori visoke frekventnosti uporabe u sva-

27 W. Yang: *Brief study on domestication and foreignization in translation*. „Journal of Language Teaching and Research” 2010, no. 1(1), s. 77.

28 G. Schmidt: *Foreignization and domestication in the Croatian translations of Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray*. „Jezikoslovlje” 2013, br. 14(2–3), s. 537–548.

kodnevnoj komunikaciji. U primjerima pak (19) i (20) u poljskom i srpskom prijevodu intenzifikacija se značenja postiže pomoću riječi iste etimologije.

Kod prevoditeljskih rješenja najbrojnije su transformacije koje se odnose na leksičku razinu. No intenzifikacija značenja u prijevodima ponekad je rezultat transformacije u kojoj je preoblikovana sintaktička struktura izvornog teksta. Riječ je o postupcima koji se koriste da bi se postigla ekvivalentnost semantičkih mikrojedinica, u analiziranom materijalu – engleskog intenzifikatora *very*. U primjerima (1) – (3) i (17) – (21) takvu transformaciju omogućuju kontekst te pragmatičan aspekt. Neobavezne transformacije koriste se radi zadržavanja prirodnosti izraza, a često ovise i o sociolektu i idiolektu prevoditelja.

Za razliku od slavenskih jezika u kojima su njezini doslovni ekvivalenti, tj. polj. *bardzo*, hrv. *jako/vrlo/veoma* i srp. *jako/врло/веома* povezani isključivo s pridjevima, priložima i glagolima, u engleskom jeziku riječ *very* može pratiti i imenice. U tom se slučaju *very* upotrebljava u dvije svrhe: 1) kako bi se naglasilo da je nešto što je izraženo pomoću imenice točno, pravo, posebno ili potpuno isto; 2) kako bi se odredio ekstremni položaj ili ekstremna točka u vremenu.²⁹

(43) *at the very bottom of the jar* → на **самоме** дну *ћупа* (VP)

(44) *in the very middle of his supper* → у **самым** *šrodku* *kolacji* (FPP)

(45) *at the very top of the Forrest* → на **самым** *skraju* *Lasu* (KP)

(46) *at the very top of the Forrest* → (...) у *Šumi*, на **самом** *vrhu* *najvišeg brežuljka* (WP)

U navedenim primjerima *very* se pojavljuje u drugom značenju i vrši atributivnu funkciju. Zbog sustavnih jezičnih razlika izvornu konstrukciju nije moguće sačuvati, a u prijevodima kao ekvivalentne strukture nalaze se imeničke sintagme s funkcionalnom riječju polj. *sam*, hrv. *sam* i srp. *cam*. Pomoću njih govornik ukazuje da je specifična vrijednost onoga o čemu se raspravlja toliko velika da doseže granicu koja se ne može prijeći. U izvornom tekstu i u prijevodima pojavljuju se dakle jezične jedinice čije se funkcije poklapaju.

Zaključak

Intenzifikacija značenja jezični je fenomen koji može biti realiziran pomoću različitih jezičnih sredstava. Analiza prikupljenog materijala pokazala je da se

29 Prema: *Online Cambridge Dictionary* [www.dictionary.cambridge.org, pristupljeno: 1.12.2024] i *Online Collins Dictionary* [www.collinsdictionary.com, pristupljeno: 1.12.2024].

prevoditeljski postupci u prevođenju intenzifikatora *very* vežu uz morfološku, leksičku, frazeološku i semantičko-sintaktičku razinu.

Premda bi se zbog svoje konvencionalnosti, univerzalnosti i jednoznačne semantike ekvivalenti engleskog *very*, tj. polj. *bardzo*, hrv. *jako/vrlo*, i srp. *врло/јасно/веома*, mogli pojaviti na svim mjestima, usporedba engleskog intenzifikatora *very* s njegovim poljskim, hrvatskim i srpskim prijevodnim ekvivalentima dokazala je da doslovni ekvivalenti nisu najčešći izbor prevoditelja. Oni su se odlučili za druga rješenja, no njihove odluke ponekad utječu na modifikaciju značenja. Uz intenzifikaciju sadržaja često je prisutno dodatno značenje ili veći intenzitet nego onaj koji je u izvornom tekstu (hiperbolizacija). Ipak, sve te promjene vezane uz intenzifikaciju značenja ne odnose se i na semantiku na makrorazini, te unatoč očitim razlikama prijevodi prenose adekvatan sadržaj i imaju ekvivalentan perlokucijski učinak. Svi oni sadrže i element kvalitativne ili kvantitativne ocjene.

Uporabom idiomatskih konstrukcija, frazema i kolokacija umjesto doslovnog prijevoda intenzifikatora *very* prevoditelji postižu jezičnu prirodnost i domesticiraju tekst. U svim analiziranim primjerima odabir ekvivalenata u skladu je sa sociokulturnim kontekstom, tj. jezičnim registrom primjerenim djeci i prirodnošću iskaza. Činjenica da prevoditelji ne slijede slijepo izvorne gramatičke kategorije i doslovne ekvivalente dokaz je da su forma i stil bitni nositelji poruke i smisla.

Literatura

- K. Bagić: *Rječnik stilskih figura*. Školska knjiga, Zagreb 2012.
- R. Baños: 'That is so cool': investigating the translation of adverbial intensifiers in English-Spanish dubbing through a parallel corpus of sitcoms. „Perspectives: Studies in Translatology Journal” 2013, no. 21(4), s. 526–542.
- D. Biber, S. Johansson, G. Leech, S. Conrad, E. Finegan: *Longman Grammar of Spoken and Written English*. Longman, London 1999.
- D. Bolinger: *Degree Words*. Mouton, The Hague 1972.
- A. Brajerska-Mazur: „Kubuś czy Fredzia? Między niedosłownością a dosłownością w przekładzie imienia Winnie-the-Pooh”. W: (Nie)dosłowność w przekładzie. *Od literatury dziecięcej po teksty specjalistyczne*. Red. J. Dybiec-Gajer. Tertium, Kraków 2015, s. 83–92.
- S. Cacchiani S., 2009: „Translating Intensifiers: (Non-) Equivalences Across English and Italian”. In: *Translation practices: Through language to culture*. Ed. A. Chantler, C. Dente. Rodopi, Amsterdam 2009, s. 31–46.

- A. V. Fedorov: *Osnovy obščej teorii perevoda (lingvističeskij očerk)*. Vysšaja Škola, Moskva 1968 [A. B. Федоров: *Основы общей теории перевода (Лингвистический очерк)*. Высшая школа, Москва 1968.].
- V. González-Díaz: *Recent developments in English intensifiers: the case of very much*. „English Language and Linguistics” 2008, vol. 12(2), s. 221–243.
- K. Hejrowski: *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- R. Ito, S. Tagliamonte: *Well Weird, Right Dodgy, Very Strange, Really Cool: Layering and Recycling in English Intensifiers*. „Language in Society” 2003, no. 32(2), s. 257–279.
- M. Jakubowicz M., 2014: „Czym mogą być motywowane wykładniki intensywności? Na przykładzie różnojęzycznych odpowiedników polskiego *bardzo*”. W: *Wyrażenia funkcyjne w perspektywie diachronicznej, synchronicznej i porównawczej*. Red. K. Kleszczowa, A. Szczepanek. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2014, s. 69–78.
- G. Kennedy: *Amplifier Collocations in the British National Corpus: Implications for English Language Teaching*. „TESOL Quarterly” 2003, no. 37(3), s. 467–487.
- K. Kleszczowa: *Bardzo podobne, a jednak inne. Z historii polskich wykładników intensywności cechy*. „Prace Filologiczne” 2007, nr 53, s. 315–321.
- E. Koenig: „The comparative basis of intensification”. In: *Exploring intensification: Synchronic, diachronic and cross-linguistic perspectives*. Ed. M. Napoli, M. Ravetto. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam 2017, s. 15–32.
- R. Lewicki: *Zagadnienia lingwistyki przekładu*. Wydawnictwo Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2017.
- V. López Folgado: *Interpretive Use: Translating Intensification*. „Revista Alicantina de Estudios Ingleses” 2001, no. 14, s. 123–135.
- G. Lorenz G., 2002: „Really worthwhile or not really significant? A corpus-based approach to the delexicalization and grammaticalization of intensifiers in Modern English”. In: *New Reflections on Grammaticalization*. Ed. I. Wischer, G. Diewald. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam 2002, s. 143–161.
- I. Marković: *Repeticija i reduplikacija u hrvatskome*. „Suvremena lingvistika” 2007, br. 64, s. 141–157.
- A. Misior-Mroczkowska: *The Fuss about the Pooh: On Two Polish Translations of a Story about a Little Bear*. „Styles of Communication” 2016, no. 8(1), s. 28–36.
- E. Nida, Ch. R. Taber: *The Theory and Practice of Translation*. Brill Academic Pub., Leiden 2003.

- M. Nigoević: *Intenzifikacija u jeziku: s primjerima iz hrvatskog i talijanskog jezika*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split 2020.
- C. Paradis: *Degree Modifiers of Adjectives in Spoken British English*. Lund University Press, Lund 1997.
- C. Paradis: *Configurations, construals and change: Expressions of DEGREE*. „English Language and Linguistics” 2008, no. 12, s. 317–343.
- A. Pilkington: *Poetic effects: a relevance theory perspective*. In: *Literary Pragmatics*. Ed. R. Sell. Routledge, London 1991, s. 44–61.
- A. Pintarić Pavić, Z. Frleta: *Upwards intensifiers in the English, German and Croatian language*. „Vestnik za tuje jezike. Journal for Foreign Languages” 2014, br. 6(1), s. 31–48.
- T. Poonlarp T., 2007: „Unfolding intensifiers: A perspective from Thai and English”. In: *Unfolding linguistics*. Ed. W. Aroonmanakun. Chulalongkorn University Printing House, Bangkok 2007, s.111–124.
- T. Pyles, J. Algeo: *The origins and development of the English language*. Heinle, Boston 1993.
- R. Quirk, S. Greenbaum: *A University Grammar of English*. Longman, London 1976.
- R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik: *A Comprehensive Grammar of the English Language*. Longman, London 1985.
- G. Schmidt: *Foreignization and domestication in the Croatian translations of Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray*. „Jezikoslovlje” 2013, br. 14(2–3), s. 537–548.
- J. Staniuk: *Przekład zakorzeniony jako przejaw manipulizmu na podstawie odbioru Kubusia Puchatka i Fredzi Phi-Phi*. „Między Oryginałem a Przekładem” 2019, nr 1(43), s. 85–95.
- C. Stoffel: *Intensives and Down-toners*. Carl Winter, Heidelberg 1901.
- S. Tagliamonte, Ch. Roberts: *So weird; so cool; so innovative: The use of intensifiers in the television series Friends*. „American Speech” 2005, vol. 80(3), s. 280–300.
- T. van der Wouden, A. Foolen: *A most serious and extraordinary problem. Intensification of adjectives in Dutch, German, and English*. „Leuvense Bijdragen” 2017, vol. 101, s. 82–100.
- M. Woźniak: *Puchata przepustka do sławy. Pochwała Ireny Tuwim*. „Przekładaniec” 2012, nr 26, s. 115–134.
- W. Yang: *Brief study on domestication and foreignization in translation*. „Journal of Language Teaching and Research” 2010, no. 1(1), s. 77–80.

Internetski izvori

Hrvatski jezični portal: www.hjp.znanje.hr [pristupljeno: 10.12.2024]
Online Ethymology Dictionary: <https://www.etymonline.com/search?q=very>
[pristupljeno: 10.12.2024]
Słownik języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego: <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/lista/a.html> [pristupljeno: 10.12.2024]
Słownik języka polskiego PWN: www.sjp.pwn.pl [pristupljeno: 10.12.2024]
Wielki słownik języka polskiego: www.wsjp.pl [pristupljeno: 10.12.2024]

Izvorni tekst i prijevodi

A. A. Milne: *Winnie-the-Pooh*. Dean Publishing, Macedon 2019 [1926].
A. A. Milne: *Kubuś Puchatek. Chatka Puchatka*. Tłum. I. Tuwim. Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2018 [1938].
A. A. Milne: *Fredzia Phi-Phi*. Tłum. M. Adamczyk. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1986.
A. A. Milne: *Medo Winnie zvani Pooh*. Prev. M. Leustek. Katarina Zrinski, Varaždin 1998.
A. A. Милн: *Вини Пу. Кућа на Пуовом углу*. Прев. Л. Семеновић. Просвета, Београд 1963 [1951].

Paulina Pycia-Košćak

Engleski intenzifikator *very* i njegovi hrvatski, srpski i poljski prijevodni ekvivalenti (na primjeru „Winnie the Pooh“ A. A. Milnea i hrvatskog, srpskog te dvaju poljskih prijevoda)

SAŽETAK | U radu se analiziraju prijevodni ekvivalenti engleskog intenzifikatora *very* u poljskom, hrvatskom i srpskom jeziku. Materijal za istraživanje prikupljen je iz dva poljska, hrvatskog i srpskog prijevoda engleskog romana za djecu „Winnie the Pooh“ A. A. Milnea. Cilj je rada prikazati različita prevoditeljska rješenja vezana uz intenzifikaciju značenja. Ta rješenja obuhvaćaju postupke na morfološkom, leksičkom i semantičko-sintaktičkom planu. Analiza primjera dokazala je da doslovan ekvivalent engleskog intenzifikatora nije najčešći izbor prevoditelja te da je u pitanju širok raspon različitih jezičnih struktura – bilo jednostavnih, bilo kompleksnih – koje vrše istu ili sličnu funkciju. Različita prevoditeljska rješenja uključuju također, osim intenzifikacije značenja, sekundarna značenja ili veći stupanj intenzifikacije sadržaja od onoga koji se nalazi u izvornom tekstu. No svi ekvivalenti sadrže element kvalitativne ili kvantitativne ocjene, a njihov je odabir u skladu sa sociokulturnim kontekstom, tj. jezičnim registrom primjerenim djeci i prirodnošću iskaza.

KLJUČNE RIJEČI | intenzifikator, prijevod, ekvivalencija, dječja književnost

Paulina Pycia-Kośćcak

The English Intensifier *Very* and Its Croatian, Serbian and Polish Translation Equivalents (based on “Winnie the Pooh” by A. A. Milne and Croatian, Serbian and, two Polish translations)

SUMMARY | The paper analyzes the translation equivalents of the English intensifier *very* in Polish, Croatian and Serbian language. The research material was collected from two Polish, Croatian and Serbian translations of the English children's novel “Winnie the Pooh” by A. A. Milne. The aim of the work is to present different translation solutions related to the intensification of meaning. These solutions include procedures on the morphological, lexical and semantic-syntactic level. The analysis of the examples proved that the literal equivalent of the English intensifier is not the most common choice of translators, and that there is a wide range of different linguistic structures – either simple or complex – that perform the same or a similar function. Different translation solutions also include, in addition to intensification of meaning, secondary meanings or a greater degree of intensification of content than that found in the original text. But all equivalents contain an element of qualitative or quantitative evaluation, and their selection is in accordance with the sociocultural context, i.e. language register suitable for children and the naturalness of utterances.

KEYWORDS | intensifier, translation, equivalence, children's literature

Paulina Pycia-Kośćcak

Angielski intensyfikator *very* oraz jego chorwackie, serbskie i polskie ekwiwalenty przekładowe (na materiale powieści „Kubuś Puchatek” A. A. Milne’a oraz jego przekładów na język chorwacki, serbski i polski)

STRESZCZENIE | W artykule dokonano analizy ekwiwalentów przekładowych angielskiego intensyfikatora *bardzo* w języku polskim, chorwackim i serbskim. Materiał badawczy zebrano z dwóch przekładów na język polski oraz chorwackiego i serbskiego tłumaczenia angielskiej powieści dla dzieci „Kubuś Puchatek” autorstwa A. A. Milne’a. Celem pracy jest przedstawienie różnych rozwiązań tłumaczeniowych związanych z intensyfikacją znaczenia. Rozwiązania te obejmują procedury na poziomie morfologicznym, leksykalnym i semantyczno-syntaktycznym. Analiza przykładów wykazała, że dosłowny odpowiednik angielskiego intensyfikatora nie jest najczęstszym wyborem tłumaczy i że istnieje szeroka gama różnych struktur językowych – zarówno prostych, jak i złożonych – spełniających tę samą lub podobną funkcję. Różne rozwiązania tłumaczeniowe zawierają, oprócz intensyfikacji znaczeń, także znaczenia dodatkowe lub większy stopień intensyfikacji treści niż ten występujący w tekście oryginalnym. Wszystkie ekwiwalenty zawierają jednak element oceny jakościowej lub ilościowej, a ich dobór jest zgodny z kontekstem społeczno-kulturowym, czyli odpowiednim dla dzieci rejestrem językowym i naturalnością wypowiedzi.

SŁOWA KLUCZOWE | intensyfikator, przekład, ekwiwalencja, literatura dziecięca

PAULINA PYCIA-KOŠČAK | dr. sc., zaposlena je na Institutu za jezikoslovlje Šleskog sveučilišta u Katowicama. Područja su njezina znanstvenoga interesa hrvatsko-poljska kontrastivna lingvistika, sociolingvistika, ekvivalencija u prijevodu i glotodidaktika. Autorica je monografije *Pleć a język (na materiale współczesnego języka polskiego i chorwackiego)* i više od 30 znanstvenih članaka te suurednica triju zbornika. Znanstvene radove objavljuje na poljskome, hrvatskome i engleskome. Sudionica je brojnih međunarodnih znanstvenih skupova. Članica je lingvističkoga odbora Poljske akademije znanosti (podružnica Katowice) (*Komisja Językoznawstwa PAN, o. Katowice*), Poljskoga jezikoslovnog društva (*PTJ*) i hrvatskoga Društva za primijenjenu lingvistiku (*HDPL*).